

विजयाभिनन्दनादयस्तयो भविष्यन्ति । तथा हि कबौ षट् शककर्तारः तल्लक्षणादि ज्योतिर्वि० १०००० उक्तं यथा “कबौ भविष्यन्त्यथ भारतावनौ महीभुजो बाहुस्ततोऽथ-नेकशः । शकास्तथेषामभिषेचनादिकं हितं सदोदी-रितकालसाधितम् । धराधिभूर्भिक्षशकादिजातिजस्त-दासनस्योऽभिजनैर्नसंस्ततः । स्तुतः स राजाधिजनैः प्रतिष्ठितो न मन्त्रभेदाद्यभिषेचनोचितः । निहन्ति यो भूतलमण्डले शकान् सपञ्चकोच्छ्रजदलममान् कबौ । स राजपुत्रः शककारको भवेत् नृपाधिराज्ये द्युतशक-कर्तृ हा” । (तत्र शककारकस्य विक्रमादित्यस्य जगनात् शालिवाहनस्य शककर्तृत्वम्) “युधिष्ठिरो विक्रमशालि-वाहनौ नराधिनाथौ विजयाभिनन्दनः । इमेऽसु ना-गार्जुनसेदिनीविभुर्बलिः क्रमात् षट् शककारकाः कबौ” । तत्प्रवृत्तिकालांस्तदाह “युधिष्ठिरात् वेदयुगास्वरा-जनयः (२०४४) कलम्बविश्वे (१२५) ऽभ्रखखाष्टभूमयः १८००० ; ततोऽयुतं १०००० लक्षचतुष्टयं क्रमात् धरा-दृगटाविति (८२१) शकवत्सराः । युधिष्ठिरोऽभूद्भुवि-हस्तिनापुरे तथोज्जयिन्यां पुरि विक्रमाद्वयः । शाले-शुभ्रीभूति शालिवाहनःसुचिलकूटे विजयाभिनन्दनः । नागार्जुनो रोहितके क्षितौ बलिर्भविष्यतीन्द्रो ष्टयु-कच्छपत्तने । कृतप्रवृत्तिस्तदनन्तरं भवेत्सदा भविष्यन्त्यवनी-ष्टतोऽर्कतः” । अत्र युधिष्ठिरात् प्राक् कबौ शककर्तृ-न्तराभावात् कलिगुगारप्रकाशादेव तस्य शककाल उक्तः वराहसंहितायां १२ अ० तु तद्राज्यावधित एव तच्छककाल इत्यभिप्रायेण “आशु न मघासु मनयः शासति पृथ्वीं युधिष्ठिरे नृपतौ । षड्दिकपञ्चद्वियुतः (२५२६) शककालस्तस्य राजसु” तेन कलेः (५१८) वर्षेषु गतेषु युधिष्ठिरस्य राज्यप्रवृत्तिः । षट् कर्तृवत्सरासमष्टिश्च

युधि०	२०४४	इति न कलिमानसंख्याविरोधः
विक्र०	१२५	अतएव ज्योतिर्विदाभरणशेषे मन्य-
शालि०	१८०००	कतेव “वर्षैः सिन्धुरदर्शनास्वरगुणै-
विजया०	१००००	यांते कबौ सस्मितैः” इति कलि-
नागा०	४०००००	युगस्यैव २०६८ वर्षेषु गतेषु मन्य-
बलि०	८२१	करणसुक्रमम् ।

३२२०००

शकट पु० न० शक-कटन् । शयानभेदे (गाडि) अमरः । २खसुराधिष्ठिते नन्दानयस्ये शकटविशेषे शकटभजनः कृष्णः । शिवसहस्रपत्रपरिभाषे कृष्णच० खस्यार्थे ङोप ।

शुद्धशकटे स्वार्यं क । शकटिका तत्रैव स्त्री । शकटहन् पु० शकटमसुराधिष्ठितशकटभेदं हतवान् हन-भूते किप् । श्रीकृष्णे तत्कथा हरिवं० ६२अ० । शकटाह्वा स्त्री शकटाकारत्वात् तदाह्वा यस्याः । रोहिणी-नक्षत्रे तस्याः शकटाकारचतुस्तारात्मकत्वेन तथात्वम् । शकन्तु पु० इत० शकन्त्वा० । परनिपातः शकानां कूपे । शकाल पु० न० शक-कालक । १खण्डे २एकभागे । इत्यत्र ४वल्कले भेदि० ५शल्के (आस) च न० । शकालिन पु० शकलं शकलमस्यास्ति इति । मत्स्ये अमरः । शकावद् पु० शकककर्तृनृपसंबन्धी अवद्ः । १शकप्रवर्त-कन्दपराज्यावधिवत्सरे २तत्संख्यायाञ्च । शकार पु० मदमूर्खताभिमानी उष्णु लतैश्चर्यं संयुक्तः । सो-ऽयमनूडाभ्राता राज्ञः शप्राबः शकार उद्दिष्टः सा०द० उक्तलक्षणे शराज्ञोऽनूडभायांभ्रातरि । श+खरूपे-कार । शखरूपे २वर्थं च । शकारि पु० शकानां स्तेच्छजातिभेदानामरिः । विक्रमादित्ये शकुन न० शक-उनन् । १शुभाशुभसूचकनिमित्ते-बाहुस्य-न्दनकाकादिदर्शनादौ । इःशकुनशब्दे २६१४० दृश्यम् २पक्षिमात्रे ३पक्षिभेदे नृपे च पुंस्त्री० भेदि० । शकुनञ्च त्रि० शकुनं जानाति ज्ञा-क । १निमित्ताभिन्ने २ज्येष्ठ्यां स्त्री त्रिका० । शकुनि पु० शक-उनि । १पक्षिमात्रे अमरः । २चिन्नप-क्षिणि हेमच० । ३शुववराजपुत्रे दुर्योधनमातुले च । ३शप्राभापक्षिणि स्त्री ङोप् राजनि० । ४ववादिषु करण-भेदे पु० ५दुःसहृदपुत्रे पु० साक्यखण्डेयपु० । विक्रितनृप-पुत्रभेदे पु० वज्रपु० । शकुनिप्रपा स्त्री० इत० पक्षिणां पानीयशालायासु चारा० शकुन्त पु० शक-उन्त । १पक्षिमात्रे । २भासपक्षिणि शकोटभेदे च भेदि० । शकुन्तला स्त्री० शकुन्तैः लायते ला-वज्रर्थे-क । मेनका-गर्भजातायां विश्वामित्रसुतायाम् वा च जातमात्रा भ्रात्रोत्सृष्टा शकुन्तलाभिता पश्चात् कश्यपसुनिना प्रति-पालिता दुष्प्रलम्बपेण गान्धर्वविधिना व्यूढेति “निर्जने ह्य वने यस्यात् शकुन्तैः परिपालिताः । शकुन्तलोति नामास्याः कृतं चापि ततो मया” भा० आ० ७२अ० । शकुन्तलाभिक्षय कृतो मन्यः । अथ् आख्यायिकायां तस्य वा लुक् । कालिदासप्रणीते शकुन्तलाधिकारेण कते २नाटकभेदे च अथाऽहं किं तु शकुन्तल तत्रार्थे न० ।